

รู้สมมุติ

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

เทศน์เช้า วันที่ ๒๓ มกราคม ๒๕๕๓

ณ วัดสันติธรรมาราม ต.คลองตากต อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

เป็นมนุษย์นี้ประเสริฐสุด แต่ได้ร่างกายของมนุษย์มา แต่ร่างกายของมนุษย์นี่ก็เป็นเรือนรังของโรค โรคทุกอย่างมาลงอยู่ที่ร่างกายมนุษย์นี้ เซลล์มันต้องแปรปรวนไปตลอด เห็นไหม นี่เวลาถ้าเป็นอริยทรัพย์ ได้เกิดเป็นมนุษย์นี้ประเสริฐมากเลย แต่มันก็ได้ติดพร้อมมากับโรค แล้วในธรรมะอีกข้อหนึ่ง เห็นไหม “ความไม่มีโรคเป็นลาภอันประเสริฐ”

โรคภัยไข้เจ็บ บางคนมีมากบางคนมีน้อย บางคนไม่มีเลย เห็นไหม เกี่ยวกับการมีบุญกุศลมาเหมือนกัน อย่างพระสิวลีมีลาภมากเลย มันก็มีองค์หนึ่งไม่มีโรคเลย พระอะไร เป็นผู้เลิศมาก พระพากุลละ ไม่เคยมีโรคเลย จนอายุร้อยกว่าปีไม่มีเจ็บไข้ได้ป่วยเลย แต่บางองค์เกิดมาก็เป็นโรคเรื้อนเลย มันย้อน อยู่ที่ว่าความหลังด้วย ความหลังคือว่าบุญกุศลที่ได้สะสมมา นี่บุญกุศลสำคัญตรงนี้

ที่ว่าทำบุญทำกุศลกันนะ มันสำคัญตรงนี้ ตรงที่ว่า ปัจจุบันนี้ก็ให้เราได้บุญกุศล ก็คือว่าสบายใจ ความสบายใจคือความสุขใจ บุญคือความสุขของใจ ใจนี้มีความสุขของใจใจ ใจพอเพียง ใจพอกุศล มันทำให้มีความสุขพอสมควรในปัจจุบันนี้ แต่มันยังส่งผลไปอีก เพราะว่าสุขอันนี้มันสุขในปัจจุบันใจ ปัจจุบันนี้แก้กิเลส

ถึงว่า โลกนี้เป็นโลกของสมมุติ สมมุติสัจจะ เห็นไหม ถ้าโลกนี้เป็นโลกสมมุติ เราจะรู้ให้หมดเลย ศาสนาสอนว่าให้พ้นจากสมมุติ ก็ไม่ถือวัฒนธรรม ศิลธรรม ประเพณีทางโลกได้อย่างไร มันเป็นสมมุติสัจจะ แต่สมมุติอันนี้มาแก้ความเห็นของเราส่วนตัวใจ ก็คือสมมุติคือของชั่วคราว แต่มีจริงอยู่ สัจจะ เวลาทำสัจจะกันแล้ว สัจจะให้ผลตามกฎหมาย เห็นไหม เป็นสมมุติ

เหมือนกัน แต่พอไปแก้สัญญา ก็ว่าไปแก้สัญญาหนึ่ง หรือว่าเราไปชำระหนี้ตามสัญญานั้นแล้ว สัญญานั้นเลยมรดคุณค่าไป เห็นไหม สมมุติสัจจะคือมีบังคับใช้ชั่วคราว

เราเกิดมาเป็นมนุษย์นี้ก็สมมุติสัจจะ เห็นไหม มันไม่ใช่อริยสัจ อริยสัจจะเป็นอีกอันหนึ่ง เห็นไหม ว่าสมมุติสัจจะ ถึงว่าเป็นสมมุติสัจจะแล้วเราไม่ติดข้องมันเลย ไม่ติดข้องมันเลยนี้หรือมันทิ้งไปโดยที่ว่าเป็นแบบโลก... ไม่ได้

มันให้ละกันที่อุปาทาน ละกันด้วยการยึดมั่นถือมั่นของเรา ความละคือความเข้าใจ ความยึดมั่นถือมั่นอันนี้แล้วออกไป ให้อสมมุติสัจจะมันก็มีอยู่อย่างนั้นนะ แต่มันจะเห็นทับซ้อนขึ้นมาอีก อันหนึ่งว่าเป็นอริยสัจจะ

ความจริงทับซ้อนออกมา เห็นไหม สมมุติสัจจะ สมมุติบัญญัติ แล้วก็วิมุตติพ้นออกไปจาก สมมุติบัญญัติทั้งหมดเลย ถ้าเป็นสมมุติภาษาของโลกต่างกัน บัญญัติขึ้นมา เห็นไหม พระเวลาไปอยู่ที่อเมริกา ทุกสัญชาติไปสวดมนต์เหมือนกันหมดเลย เพราะว่าเป็นบัญญัติ บัญญัติเหมือนกันนะ สัญชาติไหนก็แล้วแต่ไปอยู่ที่อเมริการวมกัน เวลาเขานิมนต์ไปบ้าน นี้บัญญัติ

บัญญัติคือคำพระพุทธเจ้าทับซ้อนให้โลกนี้พูดเป็นภาษาเดียวกัน ให้สื่อสัมพันธ์กันได้ แม้แต่สื่อในโลกของเราแล้วนะ ยังสื่อถึงโลกของเทวดาของอะไร เช่น เทวดามาฟังธรรมครูบาอาจารย์นะ อยากจะฟังธรรมบทไหนๆ นี้กำหนดเป็นภาษาใจ เป็นภาษาบาลีมา นี้หลวงปู่มั่นก็เทศน์ภาษาเทศน์ออกไปเลย เห็นไหม นี้บัญญัติแล้วยังทับว่าเฉพาะโลกนี้ให้เป็นภาษาเดียวกัน ๓ โลกธาตุนี้เป็นภาษาเดียวกัน นี้บัญญัติ

บัญญัติแล้วก็ยังเป็นสมมุติอันหนึ่ง คือว่าสื่อกันได้อยู่ จนเป็นวิมุตติสัจจะออกไป

นี่ย้อนกลับมา ถ้าเป็นสมมุติสัจจะ เราจะโยนทิ้งไปเลย เราไม่อยากจะรักษามันเลย ทำไมอย่างครูบาอาจารย์นี้อยากให้อยู่กับเป็นร่วมโพธิ์ร่มไทรของเรานานๆ ละ อันนั้นก็ป็นสมมุติสัจจะอันหนึ่ง แต่สมมุตินี้ เพราะท่านปล่อยวางได้ตามความเป็นจริง ถึงอยากให้ป็นร่วมโพธิ์ร่มไทรใจ ความเป็นร่วมโพธิ์ร่มไทรของเรา ความอบอุ่นใจอันนี้ ถึงจะเป็นสมมุติ แต่เพราะท่านทิ้งสมมุติแล้ว พอทิ้งสมมุติ จะเป็นบัญญัติ บัญญัติก็ชั่วคราว มันเป็นวิมุตติในหัวใจอันนั้น ถ้าทั้งอันนั้นได้แล้ว ท่านก็อยู่ในสมมุตินั้นแหละ อยู่กับหลักความจริงเรานี้แหละ จับใช้ได้ป่วยเหมือนกัน เขาโรงพยาบาลเหมือนกัน แต่หัวใจนั้นร้ายแรง เห็นไหม

ถึงว่า เวลาป่วย เวลาเจ็บไข้ได้ป่วย ตามแต่ว่าเรื่อนรังของโรคมันแสดงตัว มันไม่สะท้อนหัวใจหนึ่ง ไม่สะท้อนหัวใจ

แล้วไปหาหมอนี้หมอดกใจนะ หมอแหม่มือแล้วตกใจ หมอนี้หน้าเสียว นี้อยู่ได้อย่างไร เห็นไหม แล้วท่านอยู่ได้อย่างไร เพราะว่าอาการของชีพจรมันไม่มีแล้ว ทุกอย่างมันไม่มีหมด แล้วมันอยู่ได้อย่างไร หมอกลับตกใจ เห็นไหม เพราะอะไร เพราะหัวใจดวงนั้นมันมีธรรมในหัวใจ ธรรมโอสถ

คือว่าการออกกำลังกายก็มีส่วน มีส่วนในร่างกายนี้มันจับเคลื่อน มันส่งพลังงาน มีสารเคมีออกมาในร่างกาย แต่วิมุติสติจะ หัวใจที่ทำแล้วนะ แค่ว่าสมาธินี้แหละ พอทำสมาธิ หัวใจพักผ่อน มันก็ได้ส่งเข้ามาแล้ว ส่งเข้ามาหมายถึงว่า ใจนี้มันผ่อนคลายเข้ามา ความที่ว่ามันต้องหมุนเวียนออกไปแบบเครื่องยนต์มันคิดไม่เคยดับ มันหมุนออกไป ร่างกายมันใช้มาก นี้อธิกวิจารณ์ มันเลยย้อนกลับมา

นี่ศาสนาสอนตรงนั้นไง สอนให้เห็นทั้งสมมุติด้วย สมมุติ เห็นแล้วไม่ใช่จะทำลายมัน หรือว่าจะไปวิตกวิจารณ์ไปกับมัน แต่เข้าใจตามความเป็นจริง เห็นไหม พอเข้าใจนี้ อย่างเด็กไม่เข้าใจสิ่งใดมันก็ต้องร้องตามแต่ความต้องการของมัน มันยึดมันเป็นใหญ่แล้วมันไม่ฟังใครทั้งสิ้นเลย นี่เหมือนกัน ถ้าเราไม่เข้าใจเรื่องนี้เราก็เหมือนกับจิตเราเป็นเด็กๆ เราจะไม่รู้อะไรเป็นอะไรเลย แต่ถ้าเราโตขึ้นมา มันจะปล่อยว่าอันนั้นเป็นกตีกาสังคม พอกตีกาสังคมเราก็ยอมรับๆ

ไอนี้ก็กตีกาของสังคมเพื่อความสงบไป กตีกาของเรา กตีกาภายในหัวใจ

ถ้ายอมรับสมมุติ มันมีจริงนี้ มันไม่ใช่ไม่มีจริง แต่ยอมรับเฉยๆ แต่ไม่ใช่ไปวิตกกังวลกับมัน วิตกกังวลนั้นเป็นกิเลส เห็นไหม อุปาทานยึดมั่นถือมั่น นั้นเป็นกิเลส ถ้าอุปาทานอันนั้นปล่อยได้มันก็ปล่อยสมมุติไป ปล่อยสมมุติเข้าไปก็เป็นบัญญัติ บัญญัติมันทับสมมุติ จะปล่อยได้ต้องมีบัญญัติมา...มีเหตุผลที่มากกว่า มีปัญญาที่มากกว่า เหตุผลอันนั้นมามีน้ำหนักมากกว่าเหตุผลของเราเอง เหตุผลพระพุทธเจ้าไง ถึงให้เชื่อธรรมพระพุทธเจ้า เห็นไหม

เชื่อธรรมพระพุทธเจ้า สติ สมาธิ ปัญญา มีสติ ความปกติของใจก่อน มีสติก่อน แล้วมีสมาธิ ใจตั้งมั่น มีสมาธิตัวสำคัญมาก สมาธิต้องมีสติด้วย มีสติถึงมีสมาธิได้ มีสมาธิมันให้แบ่งแยกอะไร ผิดอะไรถูกได้ชัดเจนไง ถ้าไม่มีสมาธิ ไม่มีสติ สมาธิเกิดขึ้นไม่ได้

แบ่งแยกชัดเจนในหัวใจนะ ไม่ใช่แบ่งแยกชัดเจนภายนอก ในใจนั้นมันจะแบ่งแยกไป
ภายในหัวใจ มันจะแบ่งแยกไปเอง แบ่งแยกไป แบ่งแยกความคิดเราไป แบ่งแยกความคิดที่ไปคิด
ติดข้อง นี่มันไปติดข้อง แล้วมาแบ่งแยกตรงนี้ พอแบ่งแยก ฝ่ายที่ดี ฝ่ายที่ถูกต้อง จัดระบบ
ความคิดให้ถูกต้อง นี่ระบบความคิดดีขึ้นๆ มันก็เป็นสมาธิโดยธรรมชาติของมัน

สมาธิมันมีอยู่แล้ว แต่เราไม่สามารถจะให้มันอยู่ได้นาน ไม่สามารถทรงไว้ได้ สมาธิมันถึง
เกิดขึ้น เห็นไหม สมาธิมันมีอยู่แล้ว เพราะถ้าไม่มีสมาธิ เราต้องเป็นคนเสียดสีไป ต้องเป็นคนเสียด
สติ เป็นคนไปบ้า แต่นี่มีอยู่ มีอยู่ในประสาทของมัน แล้วเราจะเจริญให้มากขึ้นๆ เราต้องเจริญให้
มากขึ้น พอเจริญมากขึ้น ร่างกายก็แข็งแรง หัวใจก็เข้มแข็ง เห็นไหม ถ้าหัวใจเข้มแข็งแล้วร่างกาย
ยิ่งสุขสบายขึ้นไปอีก เอวังแล้ว